

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Освітня програма Соціальна робота
Спеціальність 231 Соціальна робота
Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “31” серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ – 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історія соціальної роботи
Освітня програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	нормативна
Курс/семестр	1/1
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Практичні заняття – 18 год. Самостійна робота – 180 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу:

Мета курсу: вивчення студентами історичних аспектів становлення та розвитку соціальної роботи як практичної галузі, науки та напряму професійної підготовки фахівців.

Завдання курсу:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти зі значенням історії для практики соціальної роботи;
- ознайомлення з головними етапами становлення соціальної роботи;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти з парадигмами та принципами соціальної роботи;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти із закордонними та вітчизняними підходами в історії соціальної роботи;
- розвиток позитивного соціального потенціалу: соціального інтересу, соціальної чутливості, соціальної уяви; здатності до емпатії, співчуття, співпереживання.

Компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і

технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні компетентності

СК 1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК 4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

Програмні результати навчання

РН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

РН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

РН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Тема 1. Теоретичні основи курсу “Історія соціальної роботи”. Соціальна допомога у стародавніх суспільствах.	Знати методологічні та теоретичні основи навчального курсу. Розуміти сутність процесу «соціальна робота». Характеризувати основні форми допомоги у стародавніх суспільствах.	Опрацювання лекційного матеріалу. Словникова робота.
2	Тема 2. Соціальна допомога у Західній Європі за часів раннього (V–X століття) та класичного (XI–XV століття) Середньовіччя.	Знати та аналізувати основні форми соціальної допомоги у V–X століттях. Аналізувати основні тенденції у сфері соціальної допомоги в епоху Середньовіччя. Аналізувати роль християнської церкви як першого інституту соціальної допомоги. Характеризувати монастирську	Опрацювання теоретичних питань, виконання письмових завдань семінару.

		модель благодійності, діяльність чернечих орденів у сфері соціальної допомоги.	
3	Тема 3. Родоплемінні й громадські (общинні) форми допомоги у слов'ян до кінця X ст.	Знати та аналізувати родоплемінні й громадські (общинні) форми допомоги у слов'ян до кінця X ст., виокремлювати спільне та відмінне. Знати основні елементи соціального захисту у слов'янських племен в VI–X століттях.	Підготовка до заняття, вибір завдання.
4	Тема 4. Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних в Україні-Русі у X–XIII століттях.	Розуміти вплив Хрещення Русі на зміну моделі соціального захисту населення. Вміти аналізувати соціальне виховання в період Київської Русі та розуміти значення української народної педагогіки.	Опрацювання лекційного матеріалу, створення презентації за темою завдання
5	Тема 5. Церковна, державна, світська соціальна допомога в XIV – першій половині XVII ст.	Аналізувати інформацію щодо основних форм церковної, державної, світської соціальної допомоги в XIV – першій половині XVII ст. Характеризувати соціальний захист за часів козаччини. Знати особливості соціальної допомоги та опіки в період Українського Відродження.	Опрацювання теоретичних питань, Підготовка до практичного заняття, вибір завдання, створення презентації за темою завдання.
6	Тема 6. Державна опіка у другій половині XVII – першій половині XIX століть.	Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел щодо державної опіки у другій половині XVII – першій половині XIX століть. Вміти виокремити фактори утвердження державно-адміністративних підходів до суспільної та приватної опіки. Аналізувати церковне та світське благодійництво в Європі та США.	Опрацювати першоджерела, обговорення на семінарі, виконання словникової роботи.

7	Тема 7. Державний і приватний соціальний захист з другої половини XIX ст. до 1917 року.	Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел щодо державного і приватного соціального захисту з другої половини XIX ст. до 1917 року. Аналізувати основні напрями соціальної політики у підросійській Україні та Галичині.	Опрацювання лекційного матеріалу, Підготовка до практичних занять. Словникова робота
8	Тема 8. Державне соціальне забезпечення у колишньому СРСР.	Аналізувати інформацію щодо державного соціального забезпечення у колишньому СРСР. Знати основні риси соціальної політики в СРСР у повоєнний період (40-ві роки XX століття). Аналізувати систему соціального забезпечення в 1950–1991 роки.	Опрацювання лекційного матеріалу, Підготовка до семінарських занять. Словникова робота
9	Тема 9. Соціальна робота у незалежній Україні.	Знати державні соціальні стандарти та гарантії, основні принципи Державної молодіжної політики. Аналізувати творчі пошуки у сфері соціальної роботи. Оперувати інформацією щодо наукових шкіл соціальної роботи, розвитку соціальної роботи як науки та професійної діяльності. Знати особливості та характерні риси системи професійної підготовки соціальних працівників. Усвідомлювати чинники поширення волонтерства як нового виду соціальної роботи в Україні.	Опрацювання теоретичних питань. Підготовка до тестового контролю

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарське заняття	(5-бальна шкала оцінювання) Загальна кількість балів – 25
Самостійна робота	5
Контрольна робота	20
Екзамен	50

Максимальна кількість балів	100
-----------------------------	-----

5. Оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Вид контролю – іспит.</p> <p>Максимальна оцінка – 100 балів, з них: 50 балів за написання письмового екзамену 25 балів за поточне оцінювання 20 балів – за контрольну роботу та 5 балів – самостійну роботу.</p> <p>По завершенні теоретичного навчання середнє арифметичне усіх отриманих оцінок на семінарських заняттях 5-бальній шкалі множиться на ваговий коефіцієнт 5, відповідно – максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 25 балів.</p>
Вимоги до письмової роботи	Повне та послідовне розкриття питань і завдань роботи.
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 50 балів (25+20+5)
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література	
Основна	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Горілий А. Г. Історія соціальної роботи : навчальний посібник. Тернопіль : Астон, 2004. 174 с. 2. Доброчинність в Україні: минуле, сучасне, майбутнє / автор-упорядник В. Халецький. Київ, 1998. 54 с. 3. Жінки в історії соціальної роботи : колективна монографія / Н. Коляда та ін.; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, ф-т соц. та психолог. освіти, каф. соц. педагогіки та соц. роботи, Гендерний центр. Умань : ВПЦ "Візаві", 2018. 252 с. 4. Кубіцький С. О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах в схемах і таблицях: навчальний посібник Київ : ДАКККіМ, 2010. 124 с. 5. Людяність у нелюдяний час / упоряд. В. С. Тиліщак, В. М. Яременко. Львів : Часопис, 2013. 236 с. 6. Поліщук В. А., Янкович О. І. Історія соціальної педагогіки та соціальної роботи : курс лекцій. Тернопіль : ТДПУ, 2009. 256 с. 	

7. Попович Г. М. Соціальна робота в Україні і за рубежом : навчально-методичний посібник. Ужгород : Гражда, 2000. 134 с.
8. Слабошпицький М. С. Українські меценати: нариси з історії української культури : навчальне видання. Ярославів Вал : М. П. Коць, 2001. 328 с.
9. Соціальна робота в Україні : навчальний посібник / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін. Київ : ДЦССМ, 2004. 256 с.
10. Фурман В., Підгурська М. Історія соціальної роботи: навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 174 с.
11. Хижняк З. Києво-Могилянська академія в XVII–XVIII ст. Київ : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2012. 223 с.
12. Хорунжий Ю. Українські меценати: Добродійність – наша риса. Київ : Видавничий дім “КМАкадемія”, 2001. 137 с.

Додаткова

1. Андріїв В. Соціальне страхування: історія проблеми. *Соціальний захист*. 1999. № 2. С. 43–51.
2. Андрущенко Т. Щедрість Симиренківського роду. *Сучасність*. 2000. 9 вересня. С. 126–132.
3. Багацький В., Голод І. Меценатство в Україні (IX–XVIII ст.). *Українська культура*. 1993. № 11–12. С. 3.
4. Бойко Л. Добродійність (Про мецената з Голландії Фрея Доумена). *Дністрова Хвиля*. 2001. 23 листопада.
5. Витвицький В. Гетьман Кирило Розумовський – музичний меценат. *Культура і життя*. 2002. 15 травня.
6. Грига І. М., Іванова О. Л. Культурні передумови виникнення соціальної роботи в Україні. *Соціальна політика і соціальна робота*. № 2,3 (3,4). 1997.
7. Зінченко А. Безпритульність як соціальне явище (до історії розв’язання проблеми). *Соціальна політика і соціальна робота*. 1998. № 1-2. С. 78–85.
8. Зіць В. Іван Стебельський – меценат освіти і церкви. *Літопис Бойківщини*. 2004. № 1. С. 27–31.
9. Калениченко Н. П., Ільченко Ж. Д. Роль земств у впровадженні навчання рідною мовою в народній школі України (кінець XIX–початок XX ст.). *Український історичний журнал*. 1994. № 1.
10. Козаченко С. Інколи “подайте” є професією: жебрацтво. *Урядовий кур’єр*. 2002. 23 лютого. С. 9.
11. Корж Л. Династії меценатів у долі української освіти [Терещенки, Харитоненки, Алчевські]. *Шлях освіти*. 2001. С. 36–39.
12. Корнієнко Н. Український слід подружжя Ханенків. *Українська газета*. 2002. № 11. С. 5.
13. Кравченко І. Платон Симиренко – підприємець і меценат. *Урядовий кур’єр*. 1999. 5 червня. С. 10.
14. Курей В. Симиренків сад благодійності. *Урядовий кур’єр*. 2002. 26 жовтня. С. 14.
15. Курінна Т. Благодійницька діяльність родини Симиренків у XIX – на початку XX ст. *Історія України*. 2002. № 11 (березень). С. 4–6.

16. Литовченко В. Скарб Василя Тарновського. *Україна молода*. 2002. 5 червня.
17. Мартіросян Л. А. Релігія як чинник формування традицій соціального виховання в епоху античності: Стародавня Греція. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Серія "Педагогічні науки"*. 2012. № 8. С. 14–20.
18. Мигович І. Історичні корені й традиції благодійництва. *Соціальний захист*. 1996. № 4. С. 78–87.
19. Надточій Б. Пенсійне страхування в Україні: історичний аспект. *Соціальний захист*. 2000. № 3. С. 54–58.
20. Надточій Б., Яценко В. Пенсійне забезпечення в Україні: історичний аспект. *Україна: аспекти праці*. 2000. № 1. С. 8–15.
21. Ніколаюк Т. Соціальне забезпечення робітників України у 1929-1934 рр. *Соціальний захист*. 1999. № 2. С. 74–76.
22. Ніколаюк Т. Функціонування деяких складових системи соціального захисту робітників України у 1934-1938 рр. *Соціальний захист*. 1999. № 7. С. 59–62.
23. Сидожевський М. Українські меценати: традиція і перспектива. *Книжковий огляд*. 2002. № 6. С. 20–21.
24. Слабошпицький М. Скільки людина може, якщо вона – Петро Яцик. *Літературна Україна*. 2001. 2001. 12 липня.
25. Титаренко Л. Родина Симиренків. *Голос України*. 2002. 24 грудня. С. 20–21; 25 грудня. С. 4.
26. Трубич С. Ю., Швець В. Є. Формування системи соціального забезпечення. Історія соціальної роботи страхування (про пенсійну систему в США, Англії, Швеції). *Фінанси України*. 2000. № 2. С. 110–114.
27. Черняхівська П. Меценатство гетьмана І. Мазепи. *Пам'ять століть*. 2000. № 4. С. 39–50.
28. Шапаренко В. Меценатська діяльність родини Галаганів. *Хроніка*. 2000-2001. Вип. 41-42. С. 386–394.
29. Шапаренко В. Чернігівські меценати Галагани. *Українська культура*. 2002. № 7. С. 19.
30. Шудрик І. Династія Харитоненків і Православна церква. *Людина і світ*. 2002. № 7–8. С. 30–33.

7. Контактна інформація

Кафедра	кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspsr@pnu.edu.ua
Викладач (і)	Сабат Надія Володимирівна

Гостьові лектори	Викладачі ЗВО України, запрошені за попереднім погодженням
Контактна інформація викладача	+380969424163 nadiya.sabat@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: -Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</p> <p>-Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</p> <p>-Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</p> <p>-Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</p> <p>-Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</p> <p>-Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності».</p> <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-прозапобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентує «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4.).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/</p>
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентує «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім.</p>

	<p>Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4.).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час занять	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/</p>
Додаткові бали	<p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу.</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/</p>

Викладач

Сабат Н. В.